

finder der aldeles ikke at være nogen Retfærdighedshandling, det forekommer mig at være at skruе Sagen op til noget Mere, end den egentlig i sig selv er, endnu mindre at skruе den Billighed, som jeg mener kræver, at vi gjør dette, op til en himmelft Retfærdighed, saaledes som det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) vilde. Ivertimod! det forekommer mig, at det er en ganske simpel Ting, naar man bliver overbevist om, at et vist Forhold, som er slaæet fast ved Lov, ikke er fuldstændig rigtigt, at man da gaar til at rette det, saa det bliver i Overensstemmelse med den bedre Erkjendelse. Saaledes betragter jeg altsaa det foreliggende Lovforslag som en ganske simpel Billighedshandling overfor de omhandlede Fabrikker. Man siger, at den Billighedshandling ikke har i Virkeligheden nogen finantsiel Værdi for disse Fabrikker. Det kan gjerne være; men en lille Smule pekuniært Hensyn maa der dog være i det, og hvad enten det har nogen Indflydelse paa Fabrikernes pekuniære Status eller ikke, er det fra Lovgivningsmagtens Side rigtigt at gjøre dette Skridt. Derimod kan jeg paa ingen Maade erkjende, at det er i samme Grad billigt eller paa nogen Maade retfærdigt at gaa til at udbetale disse Sukkerfabrikker en efter det nu anerkjendte Regnskab for meget betalt Toldstat. Deri kan jeg paa ingen Maade erkjende, at der er Billighed eller Retfærdighed. Dengang man paalagde en Skat med et Uddrag af 4 pCt., mente man at handle i fuld Overensstemmelse med det paa den Tid beviste og bekjendte Forhold mellem de forskjellige Sukkere, og deri handlede man fuldstændig retfærdig, rigtig og forsvarlig i alle Maader. Der er derfor aldeles ikke slet Sukkerfabrikkerne nogen Urret ved, at man dengang ikke var kommen til samme Klarhed om dette Spørgsmaal som nu, thi det var Sukkerfabrikkerne heller ikke selv. Ivertimod blev fra deres Side Retfærdigheden i dette Skridt fuldkommen anerkjendt. Jeg vil derfor ikke være med til at forære Fabrikkerne disse 15,000 Kr. Det har ingen Betydning for Fabrikkerne; men hvorfor saa netop gjøre et saadant Skridt, som ingen Betydning har for Fabrikkerne, naar det ikke er fuldstændig indlysende, at det er nødvendigt. Alle ville indrømme, at for dette Skridt er der ingen Nødvendighed. Men det hænger tilbøls sammen med Betragtningen af hele denne Sag, at man er saa om i Hjertet over disse Sukkerfabrikker. Det hænger nemlig sammen med, at man selv nærer noget af den af det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) fremhævede Begeistring, som i sin Tid regjerede — jeg tør paa ingen Maade sige rasede — men var herskende — for Anlæget af disse Fabrikker. Man har endnu bevaret en vis Del af denne Begeistring, som er opstaaet af forskellige Hensyn, og Mange tro af Hensyn til dette sit Staae at turde og burde gaa længere i de Forholdsregler, man vil tage for at støtte disse

Fabrikker, end det virkelig i og for sig af Forholdet selv lader sig forsvare. Jeg anser det for givet, at det at forære Fabrikkerne de nævnte 15,000 Kr. slet ikke lader sig forsvare; man vilde vist ogsaa have faaet et ganske andet Resultat, hvis det havde været 150,000 Kr. eller endnu mere, man vilde vist i saa Fald være bleven noget mere betænkelig. Min Stilling til selve Lovforslaget vil altsaa være given, idet jeg meget gjerne skal stemme for, at Fabrikkerne faae den Vættelse, som foreslaas, at der frabrages 8 pCt., hvorimod jeg ikke vil kunne stemme for Erstatningen. Men det er ikke det egentlige brændende Spørgsmaal. Der er jo bebudet noget helt Andet, nemlig et Forslag om at komme disse Fabrikker til Hjælp med Renge, kontante Summer. (Th. Nielsen: Af hvem er det bebudet?) Jeg har forstaaet Diskussionen saaledes, som om det er Meningen at komme Fabrikkerne til Hjælp med kontante Summer; der foreligger intet Forslag endnu, det er „den store Ubekjendte“, jeg taler om, men det stiller sig i den Form for mig. Jeg tænker, at det er det, man ønsker, i ethvert Fald er det aabenbart, at man ønsker at komme Fabrikkerne pekuniært til Hjælp fra Statskassens Side. Hvorledes Forslaget vil komme til at se ud i sin Tid, ville vi saae nærmere at vide. Dette Spørgsmaal afhænger aabenbart fuldstændig af Spørgsmaalet, om Sukkerroedyrkingen er tilraadelig for vore Forhold, og om det er tilraadeligt paa Sukkerroedyrkingen at bygge en hel ny Industri i Landet, og det ikke saaledes, at man lader denne Industri hjælpe sig selv frem til sit Maal, hvad enten dette Maal er positivt eller negativt, men saaledes, at man vil tage bestaaende Fabrikker af den Art under Armene, saa at de, som nu efter et æret Medlems Udtryk „gaa paa Gravens Rand“, kunne leve i det Mindste en Tid endnu for at løbe Linen ud. Det forekommer nu mig, at de ærede Fabrikker med samt deres Aktionærer og Bestyrere have løbet deres Line ud, siden de ere ved at dø. Jeg kan ikke se, at der er nogen anden Ende paa Linen i denne Verden, end at man dør, og naar nu disse Fabrikker, som ere under saadanne Forhold, at deres Produkt er stillet aldeles lige med de øvrige Sukkerfabrikkers Produkter, der indføres her i Landet, ere ved at dø, saa have de løbet deres Line ud, og saa vil man nu give dem en ny Line og lade dem løbe den ud paa Statskassens Regning; det er det rene Faktum, det er det, man vil gjøre. — Nu kunde man opfatte det Spørgsmaal, om dette er tilraadeligt. Der kunde tænkes Forhold, hvorunder noget Saadant kunde være tilraadeligt, men da maa man vende tilbage til det første Spørgsmaal, som er det: Er Sukkerroedyrkingen her-tillands saaledes stillet, at man med Grund kan vente, at der deraf kan udspinde sig en Industri for vort Land og dermed økonomisk Fremgang, og dette tror jeg, man allerede paa det nuvæ-